

وطن امروز

تحلیل های چروک

یادداشت روز

مصطفی نصری

سیاست خارجی هر کشوری باید بر مبنای تحلیل های دقیق، منطقی و مبتنی بر واقعیت های موجود شکل بگیرد. این رویکرد بویژه در مقابل قدرت های جهانی و بازیگران منطقه ای مثل اسرائیل اهمیت ویژه ای دارد. اتخاذ سیاست هایی که تنها از روی احساسات و آرمان گرایی باشد، نه تنها منافع کشور را تأمین نمی کند بلکه ممکن است فشارهای بین المللی را افزایش دهد و مواضع مخالفان کشور را تقویت کند. بهزاد نبوی، یکی از شخصیت های باتجربه در عرصه سیاست ایران، اخیراً در اظهارات خود موضعی درباره سیاست خارجی ایران مطرح کرده که به طور آشکار از واقعیت های میدانی و تحولات بین المللی فاصله دارد و نشان می دهد نبوی برخلاف لقب سیاسی اش یعنی چریک پیر، در کهنسالی از عدم بلوغ تحلیلی رنج می برد. در کنار مواجهه رادیکال، چالش دیگری که در سیاست خارجی می تواند مانع تحقق واقع بینی شود، خوشبینی افراطی است. در این رویکرد مسائل و تحولات بین المللی به صورت احساسی تحلیل می شود، بدون آنکه واقعیت های تلخ روابط بین الملل منظر قرار بگیرد. این نوع تحلیل که باعث نادیده گرفتن تهدیدات و خطرات موجود می شود به وضوح در اظهارات اخیر بهزاد نبوی دیده می شود.

تجویز انتقال در مقابل تهدیدات هر روزه اسرائیل علیه ایران

نبوی در مصاحبهای که اخیراً منتشر شده، بر لزوم ادامه مذاکرات با کشورهای اروپایی و پرهیز از تشدید تنش ها با اسرائیل تأکید کرده است. او حتی گفته ایران باید از واکنش های نظامی در برابر اسرائیل، مانند عملیات «عده صادق ۲» خودداری می کرد. نبوی این نسخه را با این توجیه مطرح می کند که اسرائیل خود نیز حاضر نشده ترور اسماعیل هنیه را گردن بگیرد پس نیازی به این واکنش از جانب ایران نبوده است. این در حالی است که اولاً دفتر رسانهای اسرائیل مسئولیت ترور اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس را پذیرفته است و ثانیاً حتی اگر نمی پذیرفت نیز برای جهانیان واضح است که هدف قرار دادن رهبر حماس برای هیچ کس جز نتایجی که قصد دستاور دسازای از یک سال خونریزی بی نتیجه در غزه را دارد کراهی ندارد. لذا نبوی هم در مرور اخبار هم در تحلیل شرایط درک ناقصی از صحنه داشته و مبتنی بر همین درک ناقص نیز برای ایران افعال تجویز می کند. اسرائیل در ماه های اخیر اقدامات متعددی علیه ایران و کشورهای همسایه انجام داده است؛ از جمله بمباران غزه و لبنان و تهدیدات مکرر به حمله به ایران. در چنین شرایطی، پیشنهاد پرهیز از تشدید تنش ها به طور غیر مستقیم می تواند باعث تقویت موضع اسرائیل و تضعیف موضع ایران در برابر تهدیدات جدی شود. نمونه جدیدتر این تهدیدات را نیز وزیر جنگ اسرائیل اخیراً با سرمستی از پیشروی های اشغالگرانه در سوریه اینگونه مطرح کرده: «همه سیستم های ما برای عملیات علیه ایران آماده می شود».

سراب مذاکره با اروپای دست به ماشه نبوی

همچنین بر ادامه مذاکرات با کشورهای اروپایی تأکید کرده است و معتقد است ایران باید با این کشورها بویژه در دوره ترامپ به توافقات مشابه برجام دست یابد اما واقعیت های تاریخی نشان می دهد اروپا نه تنها به تعهدات خود در برجام عمل نکرده، بلکه در موارد مختلف در تقویت فشارها علیه ایران و تضعیف توافق هسته ای نقش فعال داشته است. اتحادیه اروپایی بویژه با حرکت اخیر خود در مسیر فعال کردن مکانیسم «ماشه» که تحریم های بین المللی را علیه ایران فعال می کند، عملاً در راستای سیاست های آمریکا و اسرائیل حرکت کرده است. در چنین شرایطی، پیشنهاد مذاکره بی قید و شرط با اروپایی ها، بدون در نظر گرفتن اقدامات آنها، نمی تواند به سود منافع ملی ایران باشد.

عاشقانه های دموکراتیک منافع ملی را تأمین نمی کند

نبوی همچنین به تمایل خود برای مذاکره با دولت بایدن اشاره کرده است. او معتقد است ایران باید از فرصت های مذاکراتی با دموکرات ها بهره می برد. در همین راستا نیز اشاره می کند: «همان هفته اول که دکتر پزشکیان رئیس جمهور شدند دیدار کوتاهی با او داشتم و توصیه کردم قبل از قدرت گرفتن ترامپ بهترین موقع است برای حل مشکلات با آمریکا».

برخلاف این میل نبوی و هم پیافاش به انداختن ایران در دامان بایدن، دولت او نیز سیاست های مشابه دولت ترامپ را در قبال ایران دنبال کرده است. در کنار نقض آفرینی مستقیم در اغتشاشات ۱۴۰۱، تحریم ها و فشارهای اقتصادی علیه ایران همچنان ادامه دارد و حتی در برخی موارد تشدید شده است. همچنین با حمایت های گسترده بایدن از جنایات اسرائیل در غزه، تحلیل رمانتیکی و خوش بینانه ای که برخی سیاستمداران ایرانی نسبت به سیاست های دموکرات ها و بایدن داشته اند، اکنون به چالش کشیده شده است.

شلیک های یمنی ها دقیق تر شد

اصابت موشک مافوق صوت «فلسطین ۲» به قلب سرزمین های اشغالی

تل آویو زیر موشک

صفحه ۷

AFP

رقابت ایران و ترکیه را باید چگونه تحلیل کنیم؛ ایدئولوژیک یا ژئوپلیتیک؟

احتمال سرریز این رقابت به عراق وجود دارد، خاصه اینکه ترکیه نسبت به وضعیت قدرت اطلاعاتی خود اعتماد به نفس پیدا کرده و نفوذ بی نظیری در همسایه غربی عراق پیدا کرده است. ترکیه بخوبی می داند در ماجرای سقوط صدام، ایران نقش گسترده ای در معادلات سیاسی و منطقه ای عراق داشته است، بویژه بعد از سرایت داعش به عراق. ایران توانست عراق را از گردن تروریسم برها کرده و عراق را به عنوان کربدوری برای رسیدن به مدیترانه در نظر گیرد. حالا باید دید ترکیه و ایران رقابت ژئوپلیتیک را چگونه پیش خواهند برد.

گسترش نامنی به داخل ایران؟

افتتاح شبکه فارسی TRT را باید دنباله رقابت ژئوپلیتیک ایران و ترکیه و تلاش ترکیه برای نفوذ به داخل مرزهای ایران قلمداد کرد. ترکیه با این سیاست به دنبال ایجاد زمینه برای زیر سوال بردن «پدیده ایران» است؛ همان چیزی را که تحلیلگران نسبت، ترکیه روایت می کنند. یعنی ترکیه ملت نیست، بلکه قومیت است. ترکیه تلاش دارد با حذف المان های «ملت بودگی» نسبت به ایران بمیازد. بدیهی است که این یک رقابت ژئوپلیتیک برای گسترش دامنه نفوذ و تلاش برای استیلای منطقه ای است.

میدان بعدی نبرد کجاست؛ «ژنگزور»؟

ایران و ترکیه در یک منازعه ژئوپلیتیک هستند و این منازعه حتی اگر رویه ای ایدئولوژیک (رقابت ترکیه سنی و ایران شیعی) به خود بگیرد اما ماهیت این رقابت ژئوپلیتیک و بر اساس منطقه مبارزه و منازعه قدرت است. هر جا ایران از خود ضعف نشان دهد، ترکیه بر آنجا مستولی می شود، هر جا هم ترکیه ضعف نشان دهد، ایران خلأ قدرت را پر خواهد کرد. این میدان مبارزه و منازعه را نمی توان با توهمات رمانتیسیسم سیاسی تحلیل کرد. این منازعه را باید بر اساس منطق منازعه قدرت تحلیل کرد. از هم اینک نیز مشخص است بعد از پیروزی ترکیه در شام و تسری موضوع به فضای داخلی ایران، باید منتظر بازیگری ژئوپلیتیک ترکیه در دالان یا کربدور «ژنگزور» باشیم؛ رقابتی که نیاز به هوشمندی ایران دارد، خاصه که وضعیت ایران در شرایط حساسی است که نیاز به انسجام بیشتر در تصمیم گیری های سیاسی و سیاست خارجی است.

ایران و عثمانی پس از مبارزات و لشکر کشی های متعدد بر ضد یکدیگر، سال ۱۶۳۹ میلادی به صلحی که بیشتر به یک جنگ سرد شباهت داشت، تن در داده و توافق کردند با یکدیگر وارد جنگ نشوند. در واقع اصل حاکم بر رفتار ۲ کشور اصل موازنه قدرت است که بنیان درک واقع گرایانه روابط بین الملل است، البته بنا به تناسب، گاهی ایران دست برتر را داشته و گاهی ترکیه.

■ **بر هم خوردن موازنه قدرت بین ۲ کشور**
از قرن نوزدهم به بعد روابط بین ایران و ترکیه بر اساس منطق موازنه قدرت صورت بندی شده است، حتی در دوره ای که رضاخان و آنتونوک بر ایران و ترکیه حاکم بودند و شباهت های بسیاری بین آنها وجود داشت، دو طرف نسبت به یکدیگر با منطق عدم قطعیت رفتار کردند؛ این موضوع در دوره محمدرضا نیز ادامه پیدا کرد. بعد از انقلاب نیز اگر چه ترکیه خود را وارد منازعه و جنگ ایران و عراق نکرد اما در فضای داخلی ترکیه دیدگاه منفی نسبت به ایدئولوژی تازه ایران بعد از انقلاب ایجاد شد. با عبور ایران از شرایط جنگ و قدرت گیری منطقه ای ایران، کم کم مسائل بین ترکیه و ایران عمق تازه ای به خود گرفت، بویژه در ۱۵ سال گذشته، با تحولات بهار عربی یا بیداری اسلامی، موازنه قدرت بین ۲ کشور ریخت جدیدی به خود گرفت.

■ **سقوط اسد و پیروزی ترکیه**
سقوط اسد برگ اصلی بود که ترکیه نسبت به ایران رو کرد. ترکیه توانست امپال ژئوپلیتیک خود را دنبال کرده و یکی از دردهای خود برای رسیدن به مرزهای اسرائیل را کم کرده، کنترل بر موضوع کردها را تسری بخشیده و سیاست های خود را با ادراک کلی نسبت به مزاحمت های ژئوپلیتیک تحلیل کرد. ترکیه موفق به سقوط اسد شد و توانست سوریه را از آن خود کند. اگر چه هیچ مشخص نیست سوریه؛ این عروس بی شوهر در نهایت به چه سستی حرکت کند و نتیجه این منازعه ژئوپلیتیک و رقابت بر سر قدرت بین ایران و ترکیه به کجا ختم شود اما آنچه اینک مشخص است اینکه ترکیه پیروز منازعه سوریه است.

عراق؛ صحنه جدید رقابت؟

رقابت ایران و ترکیه به سوریه منتهی نخواهد شد

■ **ایران؛ ماجرای سوریه**
بعد از سقوط اسد، ایران یکی از همپیمانان خود در منطقه را از دست داد و سیاست منطقه ای ایران دچار شوک شد. این اتفاق در حالی بود که تا یک روز قبل از سقوط اسد و دمشق، وزیر امور خارجه ایران را همراه وزیر خارجه ترکیه در دیداری به سر می بردند که به دنبال عملی کردن نشست های آستانه بود اما یک روز بعد همه چیز تغییر کرد و ورق برگشت. در ایران برخی شروع به تحلیل های رمانتیک نسبت به رفتار ترکیه کردند و از آن تحت عنوان «خنجر زدن از پشت» ترکیه به ایران یاد کردند اما واقعیت ژئوپلیتیک منطقه خاورمیانه و واقعیت همسایگی و رقابت تاریخی بین ترکیه و ایران و ادراکی که ترکیه نسبت به ایران دارد، برخلاف ادراک نادرست برخی در ایران نسبت به ترکیه سبب شده است پیچیدگی های معادلات بیشتر شده و ضرورت فهم مناسبات جدید اجتناب پذیر شود.

■ **تحلیل ژئوپلیتیک؛ منازعه بر سر قدرت بین ترکیه و ایران**
در طول تاریخ، همواره بین دولت های فلات ایران و آناتولی، مناصبه، تهدید و رقابت جریان داشته است، حتی زمانی که در طول ۲ قرن گذشته، ۲ امپراتوری

یادداشت رضا رحمتی

بعد از سقوط اسد، برنده ترین بازیگر منطقه ای «ترکیه» بوده است. سرعت حرکت تحریرالاشام در سوریه که شهرهای این کشور را یکی بعد از دیگری زیر چکمه های ایوب محمد جولانی قرار داد، همه را به فکر فرو برد اما از همان زمان مشخص بود که این گروه به تنهایی و بدون حمایت اطلاعاتی و نظامی یک قدرت خارجی نمی تواند به این سرعت به عمق سوریه و دمشق برسد البته بازیگران بسیاری در سقوط اسد نقش داشتند اما یکی، بازیگری امنیتی و ژئوپلیتیک تعیین کننده ای داشت و آن ترکیه بود. ترکیه به دلیل شرایط تاریخی، سوریه را بخشی از سرزمین فرهنگی و تاریخی خود قلمداد می کند. نگاه ترکیه نسبت به یادآورهای دوره عثمانی موضوع جدیدی نیست، سال ۱۳۹۳ نیز ترکیه بخشی از خاک سوریه را تحت تصرف درآورد و پرچم خود را بر سر مزار سلطان سلیمان برافراشت.

■ **ایران؛ ماجرای سوریه**
بعد از سقوط اسد، ایران یکی از همپیمانان خود در منطقه را از دست داد و سیاست منطقه ای ایران دچار شوک شد. این اتفاق در حالی بود که تا یک روز قبل از سقوط اسد و دمشق، وزیر امور خارجه ایران را همراه وزیر خارجه ترکیه در دیداری به سر می بردند که به دنبال عملی کردن نشست های آستانه بود اما

یک روز بعد همه چیز تغییر کرد و ورق برگشت. در ایران برخی شروع به تحلیل های رمانتیک نسبت به رفتار ترکیه کردند و از آن تحت عنوان «خنجر زدن از پشت» ترکیه به ایران یاد کردند اما واقعیت ژئوپلیتیک منطقه خاورمیانه و واقعیت همسایگی و رقابت تاریخی بین ترکیه و ایران و ادراکی که ترکیه نسبت به ایران دارد، برخلاف ادراک نادرست برخی در ایران نسبت به ترکیه سبب شده است پیچیدگی های معادلات بیشتر شده و ضرورت فهم مناسبات جدید اجتناب پذیر شود.

تحلیل ژئوپلیتیک؛ منازعه بر سر قدرت بین ترکیه و ایران

در طول تاریخ، همواره بین دولت های فلات ایران و آناتولی، مناصبه، تهدید و رقابت جریان داشته است، حتی زمانی که در طول ۲ قرن گذشته، ۲ امپراتوری

تیترب های امروز

«وطن امروز» بررسی کرد حمله نظامی به تأسیسات هسته ای ایران تا چه اندازه جدی است؟

همان همیشه

ما و اسکار

حقیقت سینمایی یا تکرار بی پایان یک باز نمایی؟

در جست و جوی جهانی جدید

صفحه ۸

گزارش «وطن امروز» از نقش همکاری اقتصادی ایران و چین در کاهش آثار تحریم ها

پیوند اقتصادی تمدنی

۷۵ درصد کالاهای اساسی وارداتی ایران از کشورها و شرکت هایی تأمین می شود که کنترل تحریم ها را در دست دارند

صفحه ۳

خبر

توضیحات دبیر شورای عالی امنیت ملی درباره زمان بندی عملیات «عده صادق ۲»

وقتی بیشتر دردش بیاید

دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان درباره نظام سوریه حتی تا روزهای آخر قبل از سقوط از ایران درخواست کمک نکرد. علی اکبر احمدیان در گفت و گو با رسانه «KHAMENEIIR» در این باره اظهار داشت: «ایران هیچ گاه قرار نبود به جای ارتش سوریه بجنگد، آن هم در برابر جریانی که تهدید فاطمی برای جمهوری اسلامی نیست. اگر توان آماده ای وجود داشت یا فرصت و امکان انتقال نیرو و تجهیزات بود و فروپاشی به سرعت اتفاق نمی افتاد، به شرطی که مردم و ارتش سوریه می ایستادند، حتما ما هم می ایستادیم؛ ضمن اینکه دولت سوریه تا روزهای آخر اصلاً چنین درخواستی از ما نکرد».

نکته مهم دیگر این است که ما بعد از اتمام حکومت داعش، با تمایل دولت سوریه به قیام خود را تخلیه کرده بودیم و در منطقه حضور عملیاتی نداشتیم که تصمیم بگیریم هم راهی کنیم یا نه. امکان تقویت سریع نیز وجود نداشت، مگر آنکه ارتش سوریه مقاومت می کرد. بنابراین درباره اینکه می توانیم ایران عرصه را برها کرد، ما اصلاً آنجا نبودیم که بخواهیم رها کنیم».

دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان درباره قضاوت ها درباره نتایج حضور ایران در سوریه نیز گفت: «ما از هزینه ای که کردیم هیچ پشیمان نیستیم. این حرف را به شکل تبلیغاتی عرض نمی کنم؛ پشیمان نیستیم، زیرا حضور و هزینه ما برای امنیت خودمان بود و دستاوردهای مورد انتظار هم به دست آمد. اگر داعش در سوریه و عراق تمام نشده بود، امروز ما باید با دوها برابر هزینه در داخل کشور با داعش می جنگیدیم. فکر نمی کنم کسی باشد که این را باور نداشته باشد که اگر دولت داعش در عراق و سوریه مستقر شده بود، ما مجبور نبودیم امروز در مرز و داخل کشور و لبه های مرز عراق با آن بجنگیم. خود آنها رسماً این را می گفتند که هدف ما ایران است. خب! این هدف که نابودی داعش بود محقق شد و دستاورد بزرگی بود که نقشه و طرح آمریکایی ها را کلا بر باد داد و سرمایه گذاری چندساله شان را بی نتیجه گذاشت. دوستان شاید جزئیات را ندانند، آنها واقعا یک ارتش درست کردند! به قول خودشان، در برابر انقلاب اسلامی دولت سازی کردند، جامعه سازی کردند و فکر می کنند موضوع را تمام کرده اند. با اقدام جمهوری اسلامی ایران، این نقشه جمع شد و همین یک دستاورد برای هزینه آن حضور کافی است. ضمن اینکه ما بالاخره توانستیم فلسطین و حزب الله را تقویت و دست آنها را عمیقاً برکنیم، به نحوی که دیگر به ما وابسته نباشند».